

МАТЕРІАЛИ ДО УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

була надрукована в газеті «Діло» (1884). Низка публікацій присвячена питанням історії та культури українського народу і, переліком рідним селам Кіндратові та Мшанцям. Його цікавили становище карпатського селянства за панщини та після її скасування, народне будівництво і хліборобська праця, вівчарство і промисли, побут, народні знання і вірування, календар і правові погляди, освіта і ставлення верховинців до рекрутчини в чужинській армії.

На підставі аналізу документів сільських парафій показав становище укр. греко-католицької церкви і духовенства, міжконфесійні відносини в прикордонні бойківсько-лемківського ареалу на межі ХІХ–ХХ ст.

М. Звбрицький був послідовним борцем за розвиток освіти й культури Бойківщини. Поділяв погляди І. П. Котляревського щодо суспільної ролі укр. літератури і мови, переконував, що потрібно не лише нею користуватися, а й домагатися її державного статусу. Пропагував різні форми роботи народних читалень в досягненні цієї мети.

Тв.: Погляд на наш язиковий і правописний спір // Діло. — 1898. — 5(17) грудня: «Тісні роки»: Причинки до історії Галичини 1846–1861 рр. // ЗНТШ. — Львів, 1898. — Т. 26, Кн. 6. — С. 1–16; Народний календар: Народні звичаї і повірки, прив'язані до днів в тижні і до рокових свят (Записані в Мшанці Староміського повіту і по сусідніх селах) // Матеріали до укр.-руської етно-

логії. — Львів, 1900. — Т. 3. — С. 33–60; Село Мшанець Старосамбірського повіта: Матеріали до історії галицького села // ЗНТШ. — Львів, 1906. — Т. 70, Кн. 2. — С. 114–167; Т. 71, Кн. 3. — С. 96–133; Т. 74, Кн. 6. — С. 93–128; 1907. — Т. 77, Кн. 3. — С. 114–170; Деканальні й парохіяльні бібліотеки Перемиської єпархії // ЗНТШ. — Львів, 1909. — Т. 90, Кн. 4. — С. 119–136.

Лит.: Кирчів Р. Ф. Етнографічні дослідження Бойківщини. — К., 1978. — С. 61–66; Демян Г. В., Канпедал Л. Д. Михайло Звбрицький і його словенський шоленник // Питання текстології: Дожовтнева та радянська література. — К.: Навк. думка, 1989. — С. 209–213; Дем'ян Г. Маловідомі сторінки життя і наукової праці Михайла Звбрицького // ЗНТШ. Праці секції етнографії та фольклористики. — Львів, 1992. — Т. ССХХІІІ. — С. 172–196.

С. С. Савицький, С. М. Ляшко

КАВЕЦЬКИЙ Ростислав Євгенович (01.12.1899, Самара, Росія–12.10.1978, Київ, похований на Байковому кладовищі) — патологофізіолог, онколог, педагог, громадський діяч.

Народився в сім'ї земського лікаря. Закінчив із відзнакою гімназію (1918). Навчався на медичному ф-ті Томського ун-ту, а з 1922 Самарського ун-ту. Закінчив аспірантуру Московського ун-ту по кафедрі патологічної фізіології, очолюваній видатним патологофізіологом О. Богомольцем, з ім'ям якого пов'язано становлен-

ня Р. Кавецького як вченого і громадянина. За ініціативи О. Богомольця, 1930 переїхав до Києва, де під його керівництвом працював в Інституті експериментальної біології і патології. У 1933 захистив кандидатську, а невдовзі й докторську дисертацію — «Роль активної мезенхіми в диспозиції організму до злоякісних новотворів». З 1939 обіймав посаду завідувачого відділом експериментальної онкології цього ін-ту.

Наукові інтереси Р. Кавецького пов'язані з дослідженнями передодження нормальних клітин на злоякісні і розробкою наукових методів діагностики, лікування та профілактики пухлинної хвороби. Наукові праці періоду кін. 30-х—поч. 40-х рр. ХХ ст. вчений присвятив експериментальному вивченню обміну речовин у пухлинах та нормальних тканинах. Він одним із перших в СРСР успішно впровадив у практику лікування пухлиної хвороби антидетоксичну цитотоксичну сироватку (АПС). Вона мала універсальну дію, стимулювала захисні сили організму і, таким чином, запобігала метастазуванню клітин.

Під час Другої світової війни Р. Кавецький працював в шпиталях Південно-Західного і Сталінградського фронтів (1942–43). Завдяки застосуванню вченим у лікуванні АПС, час перебування хворих і поранених в лікарнях суттєво скоротився. 1945 р. він обирається членом-кореспондентом, а 1951 — академіком АН УРСР. З 1946 обіймав посаду директора Інституту клінічної фізіології АН УРСР. За особистого сприяння Р. Кавецького в Києві

створюється Український НДІ експериментальної та клінічної онкології МОЗ УРСР (1960), на базі якого було засновано Інститут проблем онкології АН УРСР (1971), де на посаді директора він працював впродовж останніх років життя. У 1952–60 і 1963–66 Р. Кавецький очолював Відділення біологічних наук АН УРСР. Його ім'я присвоєно Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології НАН України.

Науковий доробок Р. Кавецького вагомий. Він був автором 9 монографій і близько 600 наукових праць, серед яких фундаментальні праці «Пухлина та організм» (1962) і «Взаємодія пухлини та організму» (1977). Під його науковим керівництвом було захищено 34 докторські та 71 кандидатська дисертації. Серед перших учнів Р. Кавецького когорта відомих українських учених та лікарів-онкологів — І. Хаєцький, В. Мосієнко, М. Туркевич, Ю. Уманський, М. Довжина та інші. У 1960 р. вченому було присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки УРСР. За цикл наукових праць в галузі проблем реактивності організму, теоретичних і прикладних проблем онкології Р. Кавецькому присуджено Державну премію УРСР (1972 і 1981, посмертно).

Тв.: Пухлинний процес та нервова система // За ред. Р. Є. Кавецького. — К.: Медвидат, 1958. — 293 с.; Пухлина та організм. К.: Держмедвид УРСР, 1962. — 301 с.; Взаємодія пухлини та організму. — К.: Навк. думка, 1977. — 235 с.; Реактивность организма и опухоли

МАТЕРІАЛИ ДО УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

вий дост. — К., 1981.

Лит.: Калита В. Рубінова блискавиця // Україна. — 1970. — № 25. — С. 14–15; 75-річчя академіка АН УРСР Р. Є. Кавецького // Вісник АН УРСР. — 1974. — № 11. — С. 106–108; Р. Є. Кавецький: Бібліогр. покажчик. — К., 1988.

С. В. Мосієнко

КАМІНСЬКИЙ Феодосій Тимофійович (14.08.1888, Миколаїв–1978, там же) — краєзнавець, археолог, музеєзнавець.

Народився в сім'ї робітника-покрівельника. Закінчив міську школу грамотності, 6-класне та реальне училища (1907), два роки навчався в військовому училищі, служив в Катеринославі, де познайомився з Л. Яворницьким і зацікавився музейництвом та краєзнавством. Заочно навчався в Археологічному ін-ті в Петрограді (1913–14). У званні капітана брав участь в Першій світовій війні, мав 4 поранення. 1919 врядом УНР був призначений комендантом Миколаєва.

З 1920 працював в Московському історичному музеї, звідки його за дорученням Наркомпросу СРСР направлено до Миколаєва, де він обіймав посади інспектора в музейному секторі Губнаробразу, завідувачого його адміністративної частини та вченого хранителя Ольвійського державного культурного заповідника. Займався організацією господарської та екскурсійної роботи заповідника, здійснив ремонт склепу Єврісівія і Арети (1921–27). Брав участь в розкопках Ольвії (1924–27), роз-

відках взбережжя Буга. Одночасно працював директором Миколаївського історико-археологічного музею (1920–29). Створив при музеї фондосховище та першу в Україні лабораторію з реставрації експонатів. Був членом історико-краєзнавчої секції Миколаївського наукового при ВУАН т-ва. Разом із місцевим краєзнавцем *Н. Д. Лагітою* в 1923 організував Історичне т-во ім. М. Аркаса. В 1934–37 працював в Музеї Дніпробуду в Запоріжжі, провадив археологічні дослідження. 1947–49, не знайшовши роботи за спеціальністю, працював рахівником та маляром в Запорізькій та Дніпропетровській обл.

Автор численних краєзнавчих розвідок в газетах та часописах з історії Миколаївщини (зокрема про І. Рєпіна, В. Гаршина, Л. Толстого, О. Пущкіна, О. Грейга, Б. Фармаковського, розкопки Ольвії, пам'ятки архітектури) та Запоріжжя (археологічні розкопки поблизу Соцміста, на о. Хортиця, на території Дніпробуду).

Незаконно засуджений, протягом 1930–33, 1937–47 та 1949–54 відбував покарання в таборах. Реабілітований 1956.

Лит.: Кухар-Онишко Н. О. Краєзнавча діяльність Ф. Т. Камінського // Матеріали IV республ. наук. конф. з істор. краєзнавства. — К., 1989. — С. 78–79; Ляшко С. М. Про нього пам'ятають в краєзнавчих музеях Миколаєва і Запоріжжя // Краєзнавчий альманах. — Миколаїв, 2004. — С. 109–111; Нікітін В. Ф. Ф. Т. Камінський — дослідник пам'яток античності Нижнього